

дөө ажахын тон харюу-
нтай үс—нитын малда
тэжээл бэлдэххэ хүдэл-
мэри. Энэмнай хаха
соогоо хэгдэхэ тон ехэ ха-
лгалтай хүдэлмэри боло-
уб гэхэдэ, бардамаар
тэжээл бэлдэжэ ша-
гаа, адуу малайнгаа
олгой олошуруулха, ну,
нооноо абаха уялгана
дүүргэжэ бирахагүй
йд.

лэй хүдэлмэрин ябаса, со-
циалистическэ мурьсөөнэй
дүн тухай мэдээн хэгдээд,
нэгэ бригада, звеноноо нүгөө-
дэдэнь дамжуулагдана.
Гэбшье зарим партийна
организацинууд энэ шухала
хэрэгтэ анхаралаа гүйсэд та-
бинагүй. Жэсээлхэдэ, КПСС-
эй Мухаршээрэй райком мүн-
өөшье болотор тэжээл бэл-
дэхэлгын үедэ ажалшадай
дунда хайшан гээд полити-
ческэ хүдэлмэри ябуулха бай-
ханаа тодорхойлоогүй байха
юм.

тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

Иимэ байдалтай саашадаа
яашье эбсэжэ болохогүй. Кол-
хоз, совхозуудай парторгани-
зацинууд колхозник, хүдэлмэ-
ришэдэй хүсэ шадалые нини-
тин малда элбэг дэлбэг тэ-
жээл бэлдэхэ хэрэгтэ элсүүл-
хэдэ ниниэ-политическэ, ойл-
гууламжын хүдэлмэри най-
наар ябуулха уялгатай. Звено,
бригада, агрегат бүхэндэ
агитаторнуудые томилхо, тэндэ
зураглан харуулха агитаци
найжаруулха шухала. Хүн
бүхэн, агрегат, звено, бригада
бүхэн үдэр, таба, арба хоног
бури юу хэхэ байханаа хайса
мэдээл байха ёһотой. Тэжээл
бэлдэхэ байхан хүнүүдые
газетэ, журналгаар таһалга-
раагүйгөөр хангаха, тэндэ лек-
ции, элидхэл уншажа, хөөрөл-
дөө үнгэргэжэ, кино, жүжэг,
наада харуулжа байха гэшье
айхабтар шухала.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

Убнэ хураха, силос дараха
үедэ колхозникууд, хүдэлмэ-
ришэдэй дунда социалисти-
ческэ мурьсөө зүбөөр эмхид-
хэхэ хэрэгтэй. Звено, бригада,
агрегат бүхэндэ үдэр бүрини,
колхоз, совхоздо 5—5 хоногой
ажал хүдэлмэрин дүн гар-
гагдажа, хүн бүхэндэ хүргэ-
гдэхэ байха ёһотой. Мүр-
сөөндэ түрүүлэн хүнүүдые
урмашуулха, ажалай түлөө-
ны зүбөөр үгэхэ гэшье тон
шухала. Тэрэ талаар Түнхэ-
нэй аймагай Саяанай совхо-
зой дүй дүршэл тон һонир-
холтой. Энээн тухай КПСС-эй
Түнхэнэй райкомой секретарь
нүхэр Титовый статья манай
газетын июлиин 12-ой номер-
то толилогдоо һэн.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

Нинитын малда гүйсэд хүр-
эхэ тэжээл бэлдэххэ гэшье
гансашье хүдөө нотагай
ажалшадай хэрэг бэшэ, харин
бүгэдэйн хэрэг мүн болоо.
Тимэнэ хото, тосхонуудай
хүдэлмэришэд, алба хаагшад
хүдөөгэй ажалшадта ехэ туһа
хүргэхэ зэргэтэй. Тэдэнэр
амаралтын үдэр һайн дураа-
раа үбнэ хуряалга, силос да-
ралгада гаража, колхозни-
гууд, совхозой хүдэлмэришэ-
дэй дунда ябуулагдадаг по-
литическэ, ойлгууламжын хү-
дэлмэришэд элбэхитэйгээр ха-
баалсалса ёһотой.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

Ажалшадай бүхы хүсэ ша-
дал элсүүлэн, нинитыгээ ма-
лые элбэг дэлбэг тэжээлээр
хангажа, түрэл партингаа
XXII съездые угтахэ гэшье хү-
дөөгэй парторганизацинуудай
дайшалхы зорилго мүн.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

дүүргэжэ бирахагүй
йд. Тэжээл бэлдэхэлгын
тата хүнүүдхэ, тэдэнэй
олгоогоо дулдыдадаг гээ-
дэ. Тимэнэ тэдэниэ зүбөөр
дэлхэйн, удардахын ту-
дөөгэй партийна органи-
зациян политическэ, эм-
нэй хүдэлмэри ябуулха
гатай. Илангаяа мүнөө
дөө, республикын оло-
лгоонуудай ган газурта
дөө, бэрхэтэйшгэ байдалда
байхад, парторганиза-
цинуудай урда бүришье хя-
лгалтай зорилгонууд та-
гтай.

БУРЯТ УНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 171 (9618)

1961 оной июлиин 21, пятница

Сэн 2 мүнгэн

Ехэ хөөрэлдөөн үргэлжэлхөөр...

Июлиин 20-до РСФСР-эй
уран зохиолшодой правлен-
ион секретариатай зүб-
лөөн боложо үргэлжэлбэ.

Энэ үдэр хамагай түрүүн
КПСС-эй Бурядай обкомой
нэгдэхэ секретарь нүхэр
В. Р. Филиппов үгэ хэлэбэ.
Тэрэ хадаа уран зохиол-
шодой зүблөөндэ эргэшье
Бурядай партийна ор-
ганизациын болон респу-
бликын правительствын үм-
нэһөө амаршалаад, сааша-
да амжалтатай найнаар
ажаллахыень хүсэбэ. Тинн
зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа
асуудал тушаа тогтожо,
өөрингөө ханамжанууд тухай
хэлэбэ.

Тимэе хүнүүд лэ тухайда
бэшэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр
лэ коммунизм байгуулжа
байгшад ха юм,— гэжэ нү-
хэр Филиппов хөөрбэ.
Гадна мүнөө үеын литерат-
ура болон арадай аман
зохиол хоёрой хоорондох
холбооной ямар байха ту-
шаа тогтохо зуураа, үл-
гэр, онтохонууд, оньһон үгэ,
таабаринууд соо багтан
ороһон гүн гүнзгэй һанал
бодол тухай, тэрэнэй гай-
хамшатаг удхашанар ту-
шаа онсо тогтожо хэлэбэ.
Удаалан партиин XXII
съездые арад зоной айхаб-
тар ехэ дэбжэлтын оршон
байдалда угтажа байһан
тухай хөөрбэ.

Удаалан партиин XXII
съездые арад зоной айхаб-
тар ехэ дэбжэлтын оршон
байдалда угтажа байһан
тухай хөөрбэ.

— Уран зохиолшо гэшье
мүнөөнэй үе сагай шэнэ
шанар шэнжэнүүдые тон
хёрхо мэргэнээр обёрон
оложо, ашаглаха ёһотой.
Тээшье манай арад зоной
дунда ажалла бэрхээрээ
айхабтар найхан үлгэр
жэшье харуулгад үдэр-
һөө үдэртэ улам олошорно.

В. В. Полторацкий, Н. К.
Доризо, В. В. Катаев (Мо-
сква) гэгшэд алишье ли-
тературада бии байгаа үн-
дэнэй уг заншалай най-
шалта зүйлүүдые ойн-
шотой шаламарар хэр-
гдэжэ, мүнөө үе сагайнгаа
нэрэ солодонь хүрэмэ зо-
хиолнуудые бэшэхэ ёһотой-
бди гэхэ.

Оршуулгын хүдэлмэри
гээшэ ахадүү литература-
нуудай хоорондох холбоо
бэе бэедэ һайн нүлөө
үзүүлхэ ябадал хангадаг
гэжэ нүхэр С. Орлов (Мо-
сква) онсолон тэмдэглэбэ.

Мүн бурят уран зохиолдо
бии байгаа үндэнэй уг зан-
шалай зүйлүүдые сааша-
дань яаж хөгжөөхэ тухай
нүхэр Ц. Б. Бадмаев
(Улан-Удэ) хөөрбэ.

Тэрэшлэн А. А. Бальбу-
ров (Улан-Удэ), К. Кули-
ев (Нальчик), С. Б. Сар-
ков (Москва), О. Ф. Кор-
яков (Свердловск), Ю. А.
Шестакова гэгшэд ямар-
шье литература дотор мүн-
өөнэй үе сагай ажабай-
дал гол һуури эзэлхэ,
тихэдэ мүнөө үеын һайн
найхан ёһо заншалай зүйл-
нүүд тодорхой гүнзгэйгээр
харуулагдаха ёһотой гэхэ.

Һүүлээрн ахадүү лите-
ратурануудай түлөөлгөшэд-
тэ зорюулагдаһан вечер по-
литическэ гэгээрэлэй ай-
шан соо болобо. Тэндэ ай-
шаданай, мүн Бурят уран
зохиолшод зохиолнуудаа
уншажа үгэбэ.

Зүблөөн мүнөөдэр хүдэл-
мэрэ үргэлжэлүүлхээр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зохиолшодой зүблөөнэй зал соо. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

КПСС-эй XXII СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ҮБНЭН ЕХЭЭР, ШАНАРТАЙГААРШЬЕ АВТАХАНЬ

Мүнөө үдэр хоногой ошохо
бури аймагай алишье совхо-
до үбнэ тэжээл хуряалгын хү-
дэлмэри улам үргэдхөөр.
Адууһа мал олонтой, эн-
дхи томохон ажахынуудай нэ-
гэн болохо Анаагай совхозой-
хид үбнэндэ ороһон түрүүшын
үдэрһөө эршэмтэйгээр ажал-
лана. Совхозой 5-дахы, 6-дахы
фермнүүдтэ үбнэ хуряалгын
хүдэлмэри илангаяа эмхитэй
найнаар ябуулагдана.

Байгша ондо ажахыдамнай
үбнэ хуряалгын хүдэлмэри
урда урдыһыйһаа эмхитэй-
гээр, урагшантайгааршье ябуу-
лагдана. Энэ жэлдэ түрүү-
шынхэ үбнэ хуряалга дээрэ
хүдэлгэншье тус тустаны
звено болгожо хубаагаад, бү-
хы ажалые хүндэ, хүнгөөрнө
разряд болгон тодорхойлоо-
бли. Тимэнэ звено бүхэндэ
ажалай түлөөһэн сабагла-
жа, хуряагдаһан үбнэнэй хэм-
жээгээр, тэрэнэй шанараар
хараалжа үгтэдэг болоо. Хар-
ин звеногой гэгшүүд хэн
хэды шэнээн ажал хээб, ямар
разрядаар хүдэлөөб, тэрэнэй-
гээ ээргээр түлөөһэн абаха бо-
лоно, — гэжэ совхозой 5-дахы
фермын эрхилгэнэ нүхэр Ми-
шарин хөөрэнэ.

Эндэхид нэн түрүүн үбнэ
ногоонойн эртэ хагдардаг
ойн соорхой, уһа намагта аб-
тахая ханадаг шинг нойто
ехэтэй газарай үбнэ сабшажа
абаха гэжэ шиндэнхэй. Таба-
дахы фермын 20 хүнөө бури-
дэн нэгэ звено (даагшан
нүхэр Дубинин) Хүсөөтэ гэжэ
газарта гараад, зургаандахи
үдэрөө сабшажа байһай.
Мүн Шэбэгтэ, Хужарта, Ша-
ра Горхон, Сагаан Нуга гэхэ-
шлэн холын сабшалан дээрэ
нүхэд Боролдин, Цыгуев,
Аюшин, Гылыков болон бу-
салтай даагаг звелонуудта тус
тустаа 15—20 гар хажууриал
гаранхай. Эдэнэр гол түлээ
совхозой механизаторнууд,
конторын хүдэлмэрилгшэд,
үбгэд, хүгшэд, гэрэй эзэн хо-
рнин совхозойхидой жэшээ-
гээр нинитын адууһа малай
тэжээл бэлдэхэлгэдэ эдбхи-
тэйгээр хабаадсалса, хүн
бүхэнэй 15 центнер эрхим ша-
нартай үбнэ сабшаад, хуря-
жа тушааха зорилготой.

Эндэ хүдэлгэншэдэй ажалай
түлөөһе бүхүдөө абтаһан
үбнэнэй хэмжээгээр, мүн тэр-
энэй шанарые хараалда
абаха түлээндэ алишье та-
лаараа амангай байһанин
элитэ. Унарын урдыһидаал
сабшалан газарингаа соото,
сектараа хараад ябахэ бэ-
шэ, харин звено бүхэн шадал
һаа үбнэ ехээр, һайн шанар-
тайгаар бэлдэхын түлөө
оролдохо болоно бшуу.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой
ажалын тоосоондо ороһон
бригадануудай хонишодшье
үбнэндэ жэгдэрэн орожо за-
халанхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой
ажалын тоосоондо ороһон
бригадануудай хонишодшье
үбнэндэ жэгдэрэн орожо за-
халанхай.

З. Лубсанова.

ДАЛАН НАНАТАЙ БААТАР

Углөөгүүр эртэ һэн.
Үүр сайбаһе, наран
үбшөөл гараха улы бай-
ба. Тингэбашье үргэн

тай юм. Тингэжэ ногоо-
ной ургаса дээшдүүл-
гэдэ горьтой хубытаа
оруулагдадаг байна. Ц.
Сосоровой уһалһан газарай ехэнхи-
һээ жалһаа жэлдэ 10 холо гаран
центнер үбнэ хуряагдадаг.

Мүнөө жал дүршлалтэй луговод
100 гектар сабшалан даажа абаад,
уһалжа байһай. Ионь һарада
буруу ороогүй шахуу. Цыден үбгэжөөл
бухы газараа хэдэн дахин уһалан-
хай, тиммэһин мүнөө танда ногоо-
ной гараса һайн, гектар бүриһөө
10—12 центнер һайн шанартай
үбнэ хуряагдахаар хүдэлгэнэ.

Цыден Сосоровые нотагайн зон
тон заримгой хүн гэжэ дамы тоо-
лодоггүй. Нэгэтэ иимэ ушар болоо.
Баруун Торин горьхые хааха хэрэг
гаража, үбгэн луговод кодхозой
правлендэ хандаба. Хүтэлээрлаг-
шад шулуу зөөхэ машина, хэдэн хү-
нүүдые угэхэдэ гэжэ найдуулаба.
Тимөөшье тэдэ зон болзортоо ера-
багүй. Харин хоёр хоног үнгэрһан
хойно машинаар хунуудай ерэхэдэ,
годоһы уһан боодтоһон, канаваар
дууран харьялжа байба. Үбгэн лу-
говод өөрөө үдэр һунгуй хүдэлжэ,
тэрэ хаалта хэйһэн байгаа хаш.

Энэмнай Задын «Улаан Тори»
колхозой үбгэн луговод Цыден Со-
оров мүн байгаа. Үндэр наһатай
боложо яабашье, тэрэ кодхоздо
саг үргэлжэ туһа хүргэжэ байдаг.
Жал бури үбгэжөөл тухай сабша-
лан даажа абаад, уһалдаг занша-
лтай юм.

Энэ жэлдэ тэрэ 70 наһа гүй-
сэхэе дүтэлэб. Гэбшье хүнгэн са-
риун зандаа, аһа гүһанарайнгаа
ажалда шадалараал туһалалсаан.

Д. Дугаров, худөө бэшгэшэ.
Зэдэ.

Д. Дугаров, худөө бэшгэшэ.
Зэдэ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИ ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

МОСКВА
Советскэ Союзай арадуудай
хоорондохой хани барисаанай
саашада бэхижэн хүргэхые
хүсэнбди. Имперализмада
эсэргүүсүн бүхы дэлхэй дээрэ
эб найрамдалай түлөө тэм-
сэлдэ, коммунизм байгуулха
хэрэгтэ нүхэр Хрушев түрүү-
тэй Советскэ Союзай Ком-
мунистическэ партиин Цент-
ральна Комитэдэй хүтэл-
рээр шэнэ, ушөө ехэ амжал-
тануудые туйлахыень агууехэ
совет арадта хүсэнбди.
Хитадай Коммунистическэ
партиин Центральна
Комитет,
Пекин, 1961 оной июлиин 18.

Советскэ Союз Судан хоёрой хоорондо хэлсээн болобо

Советскэ Союзда албанай
хэрэгээр ерэнэн Суданай Рес-
публикын Зэбсэгтэ хүсээнүү-
дэй Верховно Советэй түрүү-
лэгшэ, премьер-министр гене-
рал-лейтенант Ибрагим Аббу-
дай болон Советскэ гүрэнэй
ажал-ябуулагдаһай хоорондо
Кремль соо июлиин 19-дэ хэл-
сээн болоо.
Зэбсэгтэ хүсээнүүдэй Вер-
ховно Советэй гэгшүүн, нини-
тын хүдэлмэрин болон бай-
гааилин баялгай министр ге-
нерал-майор Ахмед Рида Фа-

рид, финансын болон эконо-
микын министр Абдель Мад-
жид Ахмед, гадаадын хэрэгүү-
дэй Верховно Советэй түрүү-
лэгшэ, министр Ахмед Хейр бо-
лон бусад Суданай Респуб-
ликын гүрнөө хэлсэндэ хабаа-
далсаа.
СССР-эй Верховно Советэй
Президиумэй Түрүүлэгшэ
Л. И. Брежнев, СССР-эй Ми-
нистрүүдэй Советэй Түрүү-
лэгшын Нэгдэхэ орлогшо
А. И. Микоян, СССР-эй Ми-
нистрүүдэй Советэй Түрүү-
лэгшын орлогшо, СССР-эй

Госпланай түрүүлэгшэ В. Н.
Новиков, СССР-эй Гадаадын
хэрэгүүдэй министр А. А. Про-
мыко болон бусад советскэ
талаһаа хэлсэндэ хабаадал-
саһан байна.
Советскэ Союзай болон Су-
данай Республикын хоорондо-
хи харилсаа холбоо сааша-
дань хүгжөөхэ асуудалнууд
хани халуун, үгээ ойлголсол-
гын оршон байдалда үнгэрһэн
хэлсээнэй үедэ зүбшэн хэлсэг-
дэн байна.

Ташкентын область. Чирчик
голой нугада, урдахэ намаг
байһан газарта Верхнечирчи-
кскэ районы Свердловой нэрэм-
жэе колхозой кукурузуны та-
рилын талмай нэмжыдаг.
Александра Ни гэгшын брига-
дын тарихан кукуруза
илангаяа найнаар гаранхай. Зу-
раг дээрэ: Александра Ни го-
шын даагаг бригадын тарихан
кукурузуны талмай харуула-
да.

Франциин национальна һайндэртэ зорюулагдаһан телеграммууд

Франциин национальна
һайндэртэ—Бастилине аба-
ны үдэртэй дашарамдуулан
СССР-эй Верховно Советэй
Президиумэй Түрүүлэгшэ
Л. И. Брежнев Франциин
Республикын президент гене-
рал Шарль де Голль хоёр те-
леграммуудые абалсаа.
Л. И. Брежнев телеграмма
үгэхэдэ президентэдэ,
Франциин арадта халуун
харшалаа хүргөөд, Советскэ
Союзай болон Франциин ара-

дуудай

Уран хурса зохёолнай совет ү

эшэ татаһан байдаг лэ. Шүлэгүүдэйнь рифмүүдшье аралай маягтайл ха юм даа. Литературада национальн шанар шэнжэ, маяг хэлбэри бэдэрхэ гээ хаа, мүн М. Шолоховой «Помгон Донине» абажа үзэгтэ. Тэрэ хадаа ёһотойл национальн зохёол гээшэ. М. Шолохов Доной ха сагуудай ажабайдал харуулхын тула газар талаһаа зарим тэды хубилгажа бэшэһэн

сагай уһан сэрэгэйхид нүдэндэмнай элээр харагдана. В. Катаевай зохёолнууд соошье тиймэрхүү баримтанууд олон. Уран зохёолой үндэһэн уг заншалые угаа ханамжатайгаар оролдон хүгжөөжэ, ехэ харгыдань гаргаха ёһотойбди. Үндэһэн уг заншал гээшэ үндэр дээрэ гаража шададаг олон шататай ракетэ гээшэл даа.

Уянгата шүлэгүүд зэдэлэг лэ!

Н. РЫЛЕНКОВ (Москва)

Уран шүлэг зохёолго хадаа хэдэн янза боложо халалаг юм, тэрэнэй нэгэ янзань — уянгата шүлэг (лирикэ) болоно гээшэ.

Советскэ засагай тогтоһондоо хойшо манай ород литература эрхим һайн уянгата шүлэгүүдые бэшэдэг поэдүүд урган гаража, уран зохёолойнай алтан жасада хэзээдэ мөхшөөгүй зохёолнуудаа оруулһан байха юм. Тийхэдэ совет арад зон революциин гайхамшагта дуушан Вл. Маяковскийн огсом хонгоо дуутай, мүн национальн шэнжэ-тэйгээр бэшэгдэһэн С. Есенинэй уянгата шүлэгүүдые тон һонирхожо уншадаг, олон шүлэгүүдыень сээжээр мэдээр байна.

Гурба дүрбэн жэлэй урдаһаа уянгата шүлэг бэшэлгые байл тоохо янзагүйгөөр зарим нэгэн шүүмжэлэгшэд аашалалдаһан юм. «Мүнөө үе сагта риторико хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, лирикэ хадаа үдэр бүри хүгжэн һалбаржа байгаа ажабайдалай түргэн ябасые харуулжа бирахагүй», —гэхэ мэтшэлэн тэдэнэр хэлэдэг һэн.

Минии һанахада, арайшье тиймэ бэшэ гээшэ ха. «Лирикэскэ поэзи хадаа мүнөө үеын хүнэй сэдхэлэйнь эгзэл нарин болон, мэдэрлыень харуулна бшуу. Маяковский Есенин хоёройшые гүн гүнзгэе удхатай, уянгата шүлэгүүдые бэшэжэ, ажабайдалай шухала зүйлүүдые саг соонь үргэн зүйлүүдые шаламаргаар, заримгойгоор хэрэглэжэ бэшэгдэһэн зохёол мүн болоһонинь элгитэ. Уншаһанай зүгһөө һайн сэргэлтэ абанан энэ зохёол туушаа «Литературная газета» бүри һая, энэ жэлдэ рецензи бэшэжэ «үрдыһэн» байха юм. Иймэрхүү ябадал саашадань шууд усалхаха шухала.

Аха дүү арадуудайнгаа эрхим һайн зохёолнуудые үргэн уншаһанайнгаа саг үргэлжэ танилсуулжа байха арюун үүргэһэн бидэнэр арсаха эрхгүйбди. Сэхшын хэлэхэдэ, манай журналда оройон бүхы зохёолнуудые бултисын хэблэжэ үрдынгүйбди. Тиймэһээ бидэнэр журналнуудай редакцинууд энэ хэрэгтэ эдбхитэйгээр хабаадалсажа байг лэ!

Саашань хэлэхэдэ, РСФСР-эй уран зохёолшоной Союз манай журналтай эблэржэ. Москвада уран зохёолшоной хэдэн үдэрэй семинар гу даа, али тиймэрхүү удхатай хэмжээ ябуулга һаядаа үнгэргэбэһн угаа ехэ туһа хүргэхэ һэн...

Удха һайнтайгаар...

И. КУПРИЯНОВ (Москва)

Би Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ Бурят нутагай эрхим хүбүүдэй нэгэн нүхэр Доржиевтай хамта фронт дээрэ ябаа һэм. Тэрэ нүхэрни саһата үндэр Саяан уула, тунгалаг уһата Байгал, түрэл нутагайнгаа үргэн уужам тала дайда тухай намда олон дахин хөөргэһэн һэн. Би аяар тийхэдэ танай нотагта дурлаһан аад, харин мүнөө өөрөө эржэ, хоёр нодөөрөө харабаб.

Суглаанда хэлсэгдэжэ байгаа асуудалыс литературоведени оройдоо шэнжэлээгүй байһаар.

Драматургийн хүгжэлтэ тухай асуудал нүхэр Найлаков тон зүбөөр табина. Бурят драматургнууд хэдэн һайн зохёолнуудые бэшэһынше һаа, харин мүнөө үе сагые харуулһан зүжэгүүдые тон үсөөнөөр зохёоно.

Литературын энэ жанрые саашадань хүгжөөхэ бүхы арга боломжонуд танда бии гээшэ. Жэшэнь, томо зүжэгүүдые бэшэдэг уран зохёолшодтой, эрхим һайнаар наа-

даха актернуудтай. Теэд юун дутанаб? Мүнөө үеин геройнуудай дунда ажаһуунабди, тэдэниие бэдэржэ холуур ошонойшые хэрэггүй. Тийхэдэ бидэнэр мүнөө боложо байгаа хубилалтые бушуу түргэнөөр оложо харуулхын

даа, нимэ хоншуухан үнэ ургамалай хажуугаар олохин үнгэрдэгшые һаа, тиние обөордоггүй ябаһан ехэл бодолтог болоо һэм.

Тиймэһээ бидэнэр тойрбайһан юмые хурса нойр харахаһаа гадна, тэрэн уран гоёор харуулха ёһотойбди.

Гэбшье нүхэр Улзытуе шүлэгүүд соо дутуу дуу юумэнүүд ушарна. Жэшэ мүнөөний колхозой ажал хуушан үлгэрэй домог гаар шүлэглэн харуулагдай Чимит Цыдендамбаев «Шэнэ гэр» гэжэ расказ хэн дутуутай. Энээн соо нөөнэй ажабайдал тон лаар, һонигүйгөөр харуулаһан. Угаа хүндөөр уншданашье. Иимэ расказ шэһе зүрхэ хүдэлгэхэгүй юм.

Тийхэдэ нүхэр Цыдендамбаев һүүдэй үедэ расказ бэшэһэгүй. Зохёол дээрэ ажаллада һаа, забһар олоод, хүдөө ябаха байгаа бшуу. Яабаһы нүхэр Цыдендамбаев мүнөө үе сагые уран хурсуураглан харуулһан зоннуудые бэшэхэ бээ гэжэ данабди.

Зол жаргал тухай дуулая

Л. А. РАССИЛЬ (Москва)

болобошье, арадай аялгые айхабтар тодоор гаргана.

Баһа Твардовскиин «Васили Теркин» арадай зохёол гээшэ. Теркин хадаа ёһотойл ород хүнэй тип. Гэбшье олон шэнэ шанар шэнжнүүдые бэдэжэ нэбтэрүүлжэ абһан, мүнөөнэй үе сагай хүн байһаниинь элгитэ. Хөөрөлдөөн соонь аха дүү арадуудай зарим үгэ-үндэр ушарна. Жэшээхэдэ, бумбодолго гэжэ ород үгые сабантуй гэжэ нэрлэнэ.

Үгышые һаа, Леонид Соболевой зохёолон «Далайн расказуудые» абажа үзэгтэ. Тэндэ Станюковичын харуулаһаа тад ондоо, мүнөө үе

Урин дулаанаар угтаһанай түүлөө та нүхэдтэ байсхалам хүргэнэб. Зүгөөр намаһа ямараар үдэшэхэ гээшэбта? Үсэгэлдэр мааналые улаахан туг доро хангалтама һайхан сээгүүдые бариц жагсаһан ямар һонин хүнүүд амаршалаа гээшэб. Иван Петрович Куприянов бурят басагадые ехэ адаглажа хараа, би —үхибүүдые... Гэхэтэй хамта хүүгэдэй уран зохёол литературын ямаршые гол шухала асуудалнуудһаа таһаранги бэшэ байдаг ха юм. Энэмнай хүүгэдтэ зоруулагдаһан уран зохёолой онсо шанар шэнжэнь байжа болоо.

Нүхэр Намжил Балдано элдхэл соогоо литературин үндэһэн уг заншал туһаа тон һонирхолтой асуудалнуудые табина. Энэнь аха дүү алышые яһатанай уран зохёолдо хабаатай гээшэ ха.

Коммунизмын үедэшые үндэһэн уг заншалай һайшаалтай зүйлнүүд үлэхэ байха. Теэд шэнэ һайн һайхан юумэ гээшэ тольбо хоһон газар дээрэ гэгтэ мүнлэлэн бии болошодоггүй ха юм. Тэрэ хадаа иматгал һайн һайхан ёһо заншал дээрэ үндэһэжэн хүгжэдэг байна.

Анха түрүүшээр агууехэ Маяковскийн шүлэгүүдые арадай зохёолшо ондоо гэжэ тоолодог байһан юм. Харин үнэ дээрэ Маяковскийн зохёолнууд арадай оюун бэлгитээ

Журналаймнай «абдар» олондо мэдээжэ уран зохёолшодой хубхэгэр томо повестэ, романуудһаа гадна, хонгоо ирагуу хоолойтой залуушуудай бэлгитэ зохёолнуудаар улам баяжажа байһанай. Гэтэр энэ мэтын һүүдэймнай һонинүүд бидэнэй һанаа сэдхэлдые амаруулжа огто шадахагүй байна бшуу. Юуб гэхэдэ мүнөөнэй эрхэ байдалда совет хүнүүдэй ухаан баялгые толо мэргэн «тулхуурээр» тайлабарилан харуулжа, уран зохёолнай саашадаа ямар гол хараа шэгдэлтэйгээр хүгжэхэ ёһотойб гэжэ партийна үзэл бодолтойгоор зүбшэхэ саг тулаа. Иимэ эб нэгэдэлтэ, үзэл бодолоо хубаадан хэсэхэ үргэн хөөрөлдөө «Дружба народов» журналда һаядаа эмхидхэбэл һайн бэлэй.

СССР-эй уран зохёолшоной Союзай орган — «Литературная газета» энэ талаар биратай юумэ үншөөл хэнгүй гэжэ тэмдэглэлтэй. Дурдан хэлэбэл, нүхэд В. Катаевай, Л. Соболевой томо статьянуудһаа бэшэ юумэ хэблэһынше би һанаһагүйб. Тийхэдэ үндэһэн

Ехэл туһатай

Ю. Ш. КУИЗЕГШИ (Тува)

Түрэл арадаймнай үндэһэн хэлэ бэшэ иматгал Агуу октябрийн ашата нүлөөн доро ургажа, бэхижэжэ ерлэн намтартай. Тува арад урдань эгзэн гээгдэнги бага яһатанай нэгэн байһан юм.

Мүнөө үедэ агар зандан шэнгээр намаалжа байһан манай залуу литература иматгал аман зохёолой эхин дээжэ баялиһаа эрдэн цагаһа татажа, ородой литературын революциноно үзэл бодолоор бээ хуяглан батажажа байһанай. Ерээдүйн ехэ хэрэгтэй түлөө тэмсэлдэмнай аха дүү совет арадуудай үндэһэн уг заншал, шэнэ шэнжэ ёһо —эдэ бүгдэ мүнөөнэй байдалтай тон нягта холбоотойгоор шиндхэгдэхэ ёһотой байһаниинь элгитэ. Тиймэһээ энэ асуудал тон хаһа саг соогоо табигдаа гэжэ үшөө дахин шухашалан тэмдэглэхэ байнаб.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, бидэ ехэ юумэ ойлгожо абнабди. Энэ ехэл туһатай һайн зүблөөн болоо. Иймэрхүү хэмжээ-ябуулгануудые саашадань эмхидхэхэ шухала гэжэ нүхэдэй һанамжануудтай һаналаа бүрин хубаадалсанаб.

Минии һанамжа

А. Н. САЛАХЯН, «Дружба народов» журналай редакторай орлошо

арадуудай уран зохёолойн уг заншал, удаа найруулга тухайнь мүнөө эндэ зүбшэгдэжэ байһан асуудал саашадань үргэлжэлүүлхэ шухала. Түрэл арадаймнай таһаршагүй хубинь байһан энэ хэрэгтэ «Литература и жизнь» газетэ горьтойхон үүргэ дүүргэхэ бээ.

Эндэ үшөө нимэ нэгэ зүйл тэмдэглэхэ шухала гэжэ һананаб. Урзанда поэт Н. Дам-

диной «Эсэгын нэр» гэнэн поэма журналаймнай хууданда түрүүшынхэ хэблэгдэһэн. Найруулгын талаар абажа үзэбэл, хуушанай хэлбэри маяһаа тад ондоо арга зүйлүүдые шаламаргаар, заримгойгоор хэрэглэжэ бэшэгдэһэн зохёол мүн болоһонинь элгитэ. Уншаһанай зүгһөө һайн сэргэлтэ абанан энэ зохёол туушаа «Литературная газета» бүри һая, энэ жэлдэ рецензи бэшэжэ «үрдыһэн» байха юм. Иймэрхүү ябадал саашадань шууд усалхаха шухала.

Аха дүү арадуудайнгаа эрхим һайн зохёолнуудые үргэн уншаһанайнгаа саг үргэлжэ танилсуулжа байха арюун үүргэһэн бидэнэр арсаха эрхгүйбди. Сэхшын хэлэхэдэ, манай журналда оройон бүхы зохёолнуудые бултисын хэблэжэ үрдынгүйбди. Тиймэһээ бидэнэр журналнуудай редакцинууд энэ хэрэгтэ эдбхитэйгээр хабаадалсажа байг лэ!

Саашань хэлэхэдэ, РСФСР-эй уран зохёолшоной Союз манай журналтай эблэржэ. Москвада уран зохёолшоной хэдэн үдэрэй семинар гу даа, али тиймэрхүү удхатай хэмжээ ябуулга һаядаа үнгэргэбэһн угаа ехэ туһа хүргэхэ һэн...

Оршуулгада — ехэ анхарал

А. С. ПРИШВИН (Москва)

«Байгалай толон» гэжэ журнал соо А. Бальбуровой «Эхин гараса» романай үргэлжэлгэ ород хэлэн дээрэ һонирхон уншааб. Тэрэ роман соо хүнүүдэй абари зан, сэдхэл тон зүбөөр, хүнэй зүрхэ хүдэлгэмөөр харуулагдана. Жэшэнь, аха дүүнэр Дорондовтон, ород доктор Савелий Григорьевич, татар Ахмат гэшэд илангаяа һайнаар харуулагдаа гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Хэлэнэйнгэ талаар тон һайнаар бэшэгдэнхэй. Тус роман хаража үзөөд, Москвада хэблэхэдэ болохо гэжэ һананаб.

Ц. Галановой «Уһанай уридахал» гэжэ повестисын ород хэлэн дээрэ уншааб, теэд ямар муугаар оршуулагдаа гээшэб!

Оршуулга гээшэ-мнай тон харюусалгатай, хүндэтэй ажал ха юм. Жэшээ абаад хараа: Л. С. Соболев Мухтар Ауэзовэй «Абай» гэжэ томо зохёолынь аргагүй һайнаар, уран гоёор оршуулһан юм.

Харин тийхэдэ нүхэр Сергеев Ц. Галановой зохёолые һонигүй, хүнэй дура гутаамаар болгожорхөө бшуу. РСФСР-эй уран зохёолшоной Союз оршуулга туһаа анхарала саг үргэлжэ хандуулха ёһотой.

Бага яһатанай зохёолнуудые ород хэлэн дээрэ оршуулха хүдэлмэридэ дүй дүрлэл эхэтэй уран зохёолшоной хабадуулха тон шухала.

Бурят уран зохёолшоной танилсаад байхадаа, тэдэнэй зохёолнуудые оршуулха дурамни хүршөө. Тиймэһээ хэдэн зохёолнуудые бүри һаяар оршуулха һанаатайб.

УНАНАЙ СААНА НАРАНАЙ ТУЯА ВҮХЭНЭ

Уһанай саана наранай туяа бүхэнэ
Удамда — заха хизаар
Бүхэ гэжэ үгыб,
Хүрээжэл һөөргөө ерэхэ һаа,
Сүлөө хани харгымнай
Сүл хольн
Сүмбэр уулашые тулаг,
Сүхэрхэ гэжэ үгыб.
Яблоно модоннай
Ягабтар сагаанаар
сэсэглэн соо

Ялалсама мүрэнэй
Ябта мүнгэн долгид соо
Яншама гуниг шунгаа һаа
Ябаа гэшэ хойшолонгүй.
Тэрүү тэндэ
Тэнгэрийн уулзахада,
Тамна зурууд туяа
Танил хани харгые
Талатайн тэбэрин
бүрхөөнэ...
Уһанай саана наранай туяа бүхэнэ,
Харин тийхэдэ,
Халууханаар бадаран
носоно.
Ц. Дондокова оршуулба.

В. ПОЛТОРАЦКИЙ

Ушөө саһаар шуурган шэдэлэн —
Үндэр хүрнүүд үшөөл тоорһорно...
Урда зүгэй ами мэдэрнэб,
Урин амшын угтан һороноб.
Сэнхир зүгэй сэгзэн үнгөөр
Сэдхэлдэм цага хизаарни хушагдаа.
Шимши баяраар халибаш мүнөө...
Шэхэндэм гургалдайн шэнхинэн дуулдаа.
Этигел баяраар элбэгнээ — дуулим,
Эхэ дайдала харан зосоходоо —
Эльдын үнгын хээзшьеб хуцлан,
Эрхэхэгүй үбэл гэнэб ходоодо.
Шэбизн яһан бидэ хоёрой
Сэдхэлдэм юндэшые сэнгэн уярна.
Далайта зүгһөө манай баярай
Далбагата онгосо даллан урчал...

Василий ФЕДОРОВ

БАЙГАЛ

Орьёлоо хадануудай дунда Унтаха гэжэ хэбтэхэдэ, Убгэнхэн буурал Байгал Уран зохёолшодые эзмэй —Тэдэнэр ходоодо миний Тэршээ хүсыем магтадаг. Тийгээд лэ юндэшыеб шэнжэ Тэнгилэн, номгон байхад Тавруулан дуулаха яды Долгилхо болёд, амары Дууража байха үедэм, Дунгитар аласги гансахи Дунадал адлар үзгэдэ Унангүй эгсэ эрвэдэм Унөөхил хүүхэн ерэдэг. Уйтахан номгон нодөөс Онинглон манай гэздэг. Дүүхэймни номгон дайды Дурланхай... Ингээд һаны Даруухан аалин байдалды Дүүрэнээр аян зам харады Хабсагай шулуун уулады Хүдэлгэжэ яажа болохы Хөөрөнэ үбгэн Байгалы Хөөрөөнь бышые зүбшөө Цыден-Жап ЖИНБЭН оршуу...

РСФСР-эй уран зохёолшодой Союзай правленийн секретарь Алим Кеменов өөрыш тэбэһэн номуудые пионершүтэ бэлэглэжэ байна.

Ч. БАЛДАНОГОП фот.

Сагайнгаа солые дуудан ханхинаг лэ!

УРАН ЗОХЁОЛШОД УНШАГШАД ТАЯА УУЛЗАНА, ХӨӨРЭЛДЭНЭ, ЗУБШЭНЭ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зохиолшо Л. С. Соболев ПБЗ-гэй профсоюзна библиотекэ соо. А. МАНТАЕВАН фото.

ПАРОВОЗО-ВАГОННО ЗАВОД

Алшандаа найнаа харуул гэшээ бурят хүнэй ёно занал мүн. Уржадэр Улан-Удын Лени орденто паровозо-вагонно заводто уран зохиолшоды хэсэ хүлээжэ байба. Мун уран зохиолшоды тэндэн элэн мянган уншагшад таяа дуураараа уулзаха ехэ хүсэлэй байгаа.

Россин элитэ уран зохиолшоды «Капитальна захабар», «Майлан сэдхэл», «Ногоон үгэ» гэнэн номуудай автор Леонид Соболев, хэдэн олооно арадта тараан дуунуудай автор шүлэгүүдэй автор Николай Доризо, хүршэ Яхадый автор Петр Табураков, мун бүтэ уран зохиолшод Барадий Муншиев, Чимит-Рэгзэн Намжинов, Вениамин Штеренберг, Александр Калашников, Донтоков, Угалева, Цэрэн Галайнов гэгшынэ ПБЗ-гэй партийна организацон секретариин ординатор Филипп Абагаевич Абагаевич заводойгоо үүдэндэ угтаа.

Уран лэ хүдэлмэрин үдэр байба. Заводой цехүүд нэгэ минута зогсонгүй хүдэлжэ. Цасы мушхаан шэнги харуулуд нэлгээд лэ саашань хэсэ үргэлжэлүүлдэг.

Филипп Абагаевич Абагаевич үүдэн айшладаа сэхэ клубта нээ, заводой халуун цехүүдэ цэмы асараагүй. Хүдэлмэрин хүнэй сэдхэл зүрхэ ойлохоо ханаа наа, энэ цехүүд соо ябаха хэрэгтэй.

Леонид Сергеевич Соболев түмэр шэрээдээр урьлан пезшэнэй хажууда ошоод энсэхилбэ. Гэнтэ тэрэндэ залуу наһанин, «Капитальна захабар» гэжэ хүдэлмэрин зон тухай бэшэнэн түрүүшын роман наһагдажа болоо.

Энэндэн харюу болгон мүнгэн хүлгэ дунаажа, пезшэнэй хажууда байһан залуу булад шухагша баһа энсэхилбэ. Ингэжэ уран зохиолшо уншагша хоёрой хоорондо хөөрлөөдөн эхилбэ.

Заводой ехэ библиотекэ соо зон дүүрэн. Партиин Железнодорожно райкомой секретарь А. Н. Курдюков, заводой главно инженер А. А. Глодун, библиотекарь А. Прокопьева болон бусад уран зохиолшодто хандажа үгэ хэлэбэ. Тэдэнэр манай завод тухай роман, повесть, шүлэгүүдэй бэшэнэгүйт гэжэ мэдүүлэ.

Манай завод социалистическэ мурсыөөндэ СССР-эй Министруудэй Совелдэй туг бариха байна. Эндэмнай хоёрдохон, гурбадахон хүн бүхэн гэгэдэһэн газарта найн дуураараа, Гагановагай жэшээгээр ороһон гү, али коммунистическэ ажалай нэрэ зэргээд хүртэхын түлөө оролдожо байна. Мунөөдэрэй героинууды олохоо ханаа наа, энэ нээлээ олохот,— гэжэ тон зүбөөр Филипп Абагаевич Абагаевич хэлэбэ.

Илангаа бурят уран зо-

хиолшоды түрэл завод тухайгаа бэшхыен тэндэ сугларгад халуунаар уралаба. Барадий Мунгонов, Исай Калашников, Вениамин Штеренберг гэгшэд повесть, романууды бэшхээ үгээ үгээбэ. Заводто ержэ, уншагшад таяа уулзаһандань библиотекарь А. Прокопьева уран зохиолшодто барые хүргэбэ.

Усгэлдэр үдэшэ орденто ПБЗ дээр уран шүлэг, дуун орой болотор замхабагүй. Энэ хадаа уран зохиолшо уншагша хоёрой бэе ойлголсоһоной, үнэн зүрхээ нээлсэхэнэй тэмдэг гэшээ.

Улан-Удын политгэгээрэлэй байшан

Уржадэр Улан-Удын политическэ гэгээрэлэй байшан соо хүн зон хүлгөөтэй байба. Сугларгад Москвагай мэдээжэ уран зохиолшо Лев Абрамович Кассиль үгэ хэлэбэ. Тэрэ уран зохиолшодой зүгһөө сугларгашадые амаршалаад, орон нутагуудаар яһан аяншалгаһууд тухайгаа, мун Владимир Владимирович Маяковскийн ажабайдал, ажал-ябуулга тухай хөөрбэ. Нүхэр Кассиль Маяковскийн нүдөөн доро, тэрэнэй туһаламжаар мэдээжэ зохиолшо болоһон юм. Тиммэнэ хөөрөөннин ехэл һонирхогдобо.

— Владимир Маяковский бидэ залуу уран зохиолшодто ехэ анхаралтайгаар хандадаг, али бүхы туһаламжа үзүүлэжэ байгаа,— гэжэ үргэлжэлүүлэ.

Удаан Горькин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын директор З. И. Лоханина уншагшадый зүгһөө ингэжэ мэдүүлбэ:

— Бидэ танай номууды ехэ найшаан уншалагбди. Энээнэ сааша нургуулин үхибүүдтэ бүри һонирхолтой, тэдэни коммунизмын үедэ ажаһуууаар хүмүүжүүлхэдэ туһалха номууды бэшхыеннай хүсэнэбди.

С. Табаев.

МЯХА-КОНСЕРВЫН КОМБИНАТ

Сергей Васильев, Сергей Салтаков, (Москва), Цэдэн Галсанов, (Улан-Удэ) Илья Кектеев, (Хальмаг) Николай Мординов, (Яхад) Иван Куприянов (Москва) Улан-Удын мяха-консервын комбинатай түрүүшүүлэй уулзахаа ошон байгаа.

— Улан-Удэ!.. Улан-Удэ ерээ наа, сэдхэлээ ханаа юумэ дүүрэн олохош,— гэнэ поездоор ябахадаа хөөрлөөдө һэмди.

Тэдшье би хадаа Бурядай энэ үргэн уужам тала нотагта ехэ дуулаһан хүнби. Сэдхэл зүрхэндэмни угаа зохиһон юм,— гэжэ Иван Петрович Куприяновайнгаа үгэ дээрэ үгэ нэмээн, Сергей Бенедиктович Салтаков хөөрбэ.

Машинаманай гудамжын, ногоон нэмэргэ доохнуур гөдирон Улан-Удын мяха-консервын комбинат руу шэгдэнэ.

— Энэл даа колбаса, консервын эхин!— гэжэ бурят нэгэ нүхэрэй хэлэхэдэ:

— Энэл даа, майай ороной маша томо комбинатуудай нэгэн,— гэжэ Цэдэн Галсанов баталан нэмээнэ.

Сергей Александрович Васильев манай комбинатай түрүү зоноор ехэ һонирхоно. «Поэмэ зорюулжа бэшхээр зон байнат даа» гэжэ тэрэ зохиолшо СССР-эй Верховно Советэй депутат нүхэр Н. Рыбниковагай баруун гарые бахим адхана.

— Угаа сарюун, томо оньожоруулагдаһанше предприятия.

С. Ангабаев.

ти хараабди. Хүнүүдын бурিয়ে найхан,— гэжэ нүхэр Васильев баясан омогорхоно.

Улан комбинатай түрүүшүүлэй уулзалга дээрэ шүлгөө уншажа, ажал хүдэлмэрин тухайгаа хөөрлөөнэй һүүлдэ Сергей Александровиче Сибирь нотагта таби наһанайнгаа ойн баярые тэмдэглэжэ байһантай дашарамдуулан комбинатай хүдэлмэришад арадай пөдые үнэн зүрхэнэй амаршална.

«Би Сибирьтэ түрэнэй хүнби. Тингээд олон удаан жэлдэ Алас Дурна хизаарта ажаллаһан, ажаһууһан хүм. Тиммэнэ элинсэг, хулинсэг ахадуунэртэе уулзажа байна гэжэ хананаб. «Зен мурэнэй эрьедэ» гэнэн номоо таанадта уулзалтын дурсаал болгон барюулхем зүбшөөгт,— гэжэ уран зохиолшо номоо комбинатай хүдэлмэришадэ барюулна.

Энэ үдэшэ мун бурядай суута поэт Цэдэн Галсанов, уран зохиолшо Ц. Дамдинжалов, хальмаг поэт Илья Кектеев, яхадый прозаик Н. Мординов болон бусад шүлэг, зохиолшуды уулзаха, тэндэ байгша бүхэндэ сэдхэл зүрхэнэйгөө үмэнэһөө баглаа сэтгүүдэе «бэлгэлэбэ».

Ингэжэ уулзахада, ханилсахада хүсэтэ шүлэгүүд хүндэ сээжин, ухаан сэдхэлэй өөрһоо урдаа гарангүй яахал!

С. Ангабаев.

С. АНТОНОВ.

АЛЕНКА

(Повестьһоо абтаһан бүлэг)

Ленка машинаһаа буугаад, хүл хуураа тогтожо ядаба: уни удаан хуураа соо ношуулһандэ толгойны шүлгөөтэй байгаа ха юм. Нэгэ баһа барг болохоодо бэшэнэ дахад, энэ баргид газар тээшэ зорибо.

Угаша сал соонь хэншье байбагүй. Угашаһын саһан шэнги сагаан шүлгөөтэй, дээрнэ сасатгай домбо-шүлгөөтэй байба. Ханадан үлгэр Перовой зураһан аңгуушадый мурондо архи болоод бусадшы харуулһууды анда уужа харуулһууды тэрэн соносхол Алена уншаба.

Хүдэлмэрин гэдэ тоһондо шараһан аригтай лапша эдибэд, зүгөөр тарын шүлгөөтэй даһалагдаагүй байнаба. Алена даһалаад, найса худхаба. Тингээд гашуун урмэдэнэй үнэр оройн какао ууба. Зүгөөр тархын өмдөн эдибэд байба. Заримдаа машина соогоо хуугадыше яһаһай гэжэ ханаа.

Испокон ошон Эльза удангүй эрхэ, үгэ дуугүйгөөр баһал лапша талгадажа мэдэбэ.

— Даһалагты,— гэбэ Алена.

— Эльза үгэ дуугүйгөөр даһаа буулгажэ эхилбэ.

— Хүрөө,— гэбэ Алена.

Эльза даһанайнгаа амһарта байһандэ лапша дахин эдижэ эхилбэ. — Тагаа уруу дуруубта? Хэрэг бүтээгүй гү?

— Бүтэһанше юумэ үгыл даа. Мун аргаануудаар ороходо, амины хүн үгы. Булта хураагдажа гашуунтай, хэвэшье ерэхэн мэдэгдэвгүй.

— Юундэ мэдэгдэхгүй ням даа,— гэжэ Алена ойлгонгор мийрэлбэ.— Хураалтын дэ дурхадэ гурбал да. Хайшаа тэрбедэхэ һэм. Эльза тэрэн тээшэ хараад, нулахамаар энсэбэ.

— Нэрээ, нэрээ. Энээн тухайда таанагашье бү зобогты. Эндэл эльзага даһан, хүдэлмэрин хуугты.

Танда муу юумэ хэншье хэжэ шаддагүй. Өөрнхөө гарта оруугаараа хүдэлмэрин хуугты. Тингээдэл баринаһаа абаһат, тариһаа хазархат... Би танда нэгэ имэ шар хөөрөөгүй. Нэгэтэ би Леськэтэй эскиморожоно эдиһээр арасалдаа гэжэ шэб.— Алена гансата хүмюн боложо, хууридаа хуужа ядаһаба. Тэрэ Леськэ класс соогоо ариг сабыры сахиха тушаалтай санитар юм һэн. Уншөө хоёрдохидо һурадаг байхада, уни дөө, шамда Витанинын ноур хаража табанууды табина гэбэл даа. Тэрэ Константин Вениаминич, хураангыһаар Витанинын, сэхэ найн баһа һэн даа, тиммэл хадаа табые табиа юм дааба, тингээдэнь Леськэ ноур харана гэжэ байха. Би гал унан болотороо сухалдаад, Леськэтэй ухаангүйгөөр арасалдаа гэжэбэ. Тингээд, «Этигээгүй» наһш, гансал хоёрнууды абадаг болохо,— гэбэ. «Хоёрнууды абадаг болохогүйш»,— гэнэ Леськэ. «Болохо» — гэнэб. «Угыш»,— гэнэ. Би тингээдэн тэсэнгүй: «Табан хоёрнууды дээрэ дээрһэнэй һубаруулаад абаһа, тингээдэн ши эскиморо абажа болохогүйш»,— гэбэб. «Угаша, зүгөөр лэ хоёрнуудын хойно хойноһон һубаринхай байха ёһотой»,— гэбэ Леськэ. «Хэлсээн юн байха»,— гэжэ баталбэ. Үбөөдөө гэртахимни намда морожено эдиһэдэггүй юм, хоолойш үбшэн гэдэг. Харин Леськэ бидэ хоёр эскиморо голгүй дураһанууд эдиһи. Ингээд лэ боосоонмай эхилэ һэн,— гэжэ Алена ханаага алдаба.— Турүүшынгээ хоёрны абалгачи хилбар бэлэн байгаа һэн. Витанинын, журнал дээрэ хоёрны табиха байхада: «Муратова,

тэрэ намтай үелдэг. Саашан... Тэрэньһээ хойшо юуныһе болоо наа «Хорин найма гэдэ да байха гэжэ шидибэб. Заһараллын дүүрэхэдэ, Витанинын хургуулиманай директоры дахуулаад орожо ерэл даа. Тингээдэн ямар нэгэн утыл суглаулта гү даа, али суглаан тухай соносхол уншаһан гэжэ ханаад, байл тообогүйб. Тингэ гэнэһэн— дахин наймае самбарта дуудаад, директор өөрөө тывкэ тухай тоогоо уншажа захалба. Шагнажа шагнажа хорин долоо тоогоо бэшэдхибэ. «Муратова,— гэбэ директор— юундэ тоомо таһарна. Душон долоо гэдэ бэша». «Хорин найманай гаржа байхада, хаанаһаа душон долоо бэшэбэ гэшэбэйб»,— гэбэ. «Олон юумэ дуугарангүй бэша»,— гэбэ.— яаһаши даа, бэшэхэл баталы болоо һэм. Леськэ нам руу хэлээ хариулжа байжа яадалба. Хэлэнини хуу бэхэдэ зуураһанхай, нимэ аад хууе санитаргүй гэхэ. «Душон долоон юн бэ?»— гэжэ Витанинын һураба. «Душон долоон тывкэ»,— гэбэ. «Одоол инхэдэ зүб»,— гэбэ директор. Тингээд Витанинынча хандажа: «Ухибүүдтэй хөөрлөөдө шадхаа хэрэгтэй»,— гэбэ. «Ямар душон долоон тывкэ гэшэб, душон долоон килограмм ха юм»,— гэжэ Витанинын уурлаба. «Душон долоон тывкэ»— гэжэ өөрнхөө табалд лэ байбэ. «Муратова»,— гэжэ баһанмай шангарба. «Танайхи телевизортэй гү?»— гэжэ директор намһа һураба. Телевизортэйби гэбэ. «Тингээ һаа ойлгосотгүй. Хари гурнай фильмүүдэй нүдөө гэшэ. Гэртахимнин дууджа асарха хэрэгтэй. Ушөө тоомо таһарна наһш, удын холот үгэхэгүй юм»,— гэжэ гаража ошобо. Һүүдэн би бүхэли урок соо самбарай хажууда едойто байба, хорин найманһаа бэша ондоо тоошые бэшэбөгүйб.

Угашаһын директор наймае дуудала даа. Орон гэгээни, эхэ эсэгэ хоёрын һууба. Директор наймае өөрнхөө столы саһаа хуулаһаад, үнөөхил тывкэ тухай тоогы-

тэрэ намтай үелдэг. Саашан... Тэрэньһээ хойшо юуныһе болоо наа «Хорин найма гэдэ да байха гэжэ шидибэб. Заһараллын дүүрэхэдэ, Витанинын хургуулиманай директоры дахуулаад орожо ерэл даа. Тингээдэн ямар нэгэн утыл суглаулта гү даа, али суглаан тухай соносхол уншаһан гэжэ ханаад, байл тообогүйб. Тингэ гэнэһэн— дахин наймае самбарта дуудаад, директор өөрөө тывкэ тухай тоогоо уншажа захалба. Шагнажа шагнажа хорин долоо тоогоо бэшэдхибэ. «Муратова,— гэбэ директор— юундэ тоомо таһарна. Душон долоо гэдэ бэша». «Хорин найманай гаржа байхада, хаанаһаа душон долоо бэшэбэ гэшэбэйб»,— гэбэ. «Олон юумэ дуугарангүй бэша»,— гэбэ.— яаһаши даа, бэшэхэл баталы болоо һэм. Леськэ нам руу хэлээ хариулжа байжа яадалба. Хэлэнини хуу бэхэдэ зуураһанхай, нимэ аад хууе санитаргүй гэхэ. «Душон долоон юн бэ?»— гэжэ Витанинын һураба. «Душон долоон тывкэ»,— гэбэ. «Одоол инхэдэ зүб»,— гэбэ директор. Тингээд Витанинынча хандажа: «Ухибүүдтэй хөөрлөөдө шадхаа хэрэгтэй»,— гэбэ. «Ямар душон долоон тывкэ гэшэб, душон долоон килограмм ха юм»,— гэжэ Витанинын уурлаба. «Душон долоон тывкэ»— гэжэ өөрнхөө табалд лэ байбэ. «Муратова»,— гэжэ баһанмай шангарба. «Танайхи телевизортэй гү?»— гэжэ директор намһа һураба. Телевизортэйби гэбэ. «Тингээ һаа ойлгосотгүй. Хари гурнай фильмүүдэй нүдөө гэшэ. Гэртахимнин дууджа асарха хэрэгтэй. Ушөө тоомо таһарна наһш, удын холот үгэхэгүй юм»,— гэжэ гаража ошобо. Һүүдэн би бүхэли урок соо самбарай хажууда едойто байба, хорин найманһаа бэша ондоо тоошые бэшэбөгүйб.

Угашаһын хургуулида ерэхэдэ, Витанинын баһал наймае самбарта дуудала даа. Манай классай хубүүд хэһэлдэшье бэлдэхээ болонхой, намһаал һураха гэжэ мэдэхэ хадаа, ханаа амар гуураһануудаараа наадажа һууха юм. Хэншье ном дэһтарэ нээнгүй. Витанинын наймае урдаа байлгаад: «Муратова,— гэжэ ахилбэл даа,— би танай арасалдан, боосоон тухай мэдэхэ болобо. Ехэл аягүй арасалдан байна. Хоёр хадаа манай нэрэ хүндые бузарлаһан, бүхы хургуулиманай дооһон дараһан сэгнэлтэ гэшэ, тиммэнэнь бидэ булартаа тарантай тэмсэнибди. Тингээ гэжэ байхалманай, Муратова, нимэ хэрэггүй ябадал гаргажа байхаш. Юу хэнэһэ ойлгоно гүш? Минни, хуушанай багшын ханаа сэдхэл тамалһанаа ойлгоно гүш, али үгы гү?»

Витанинын ехэл улаан үгэ хэлэбэ. Заримдаа дүүргэбэ аабы гэжэ һуушахада, тарамни дахин эхилжэ юм, тингээдэн биһе бодохо баатай болоо һэм.

— Муратова,— гэбэ һүүлэй һүүлдэ Витанинын— ухибүүдые хурга шадхаа болбо хадаа, үнэхөөрөө би хүгшөөрөө, зунтаглөө гэшэ гү? Тингээд хадаа, хургуулаа орхихо болохо ха даа. Муратова, би шаймае мүнөө ойлгохо болобо байнаб.

Гэнтэ Витанинын намда угаа хайратай шэнгээр ханагдажа, би бөөе

барингүй һугшаһаб. Тингээд бу уйла гэжэ идхан хэлээд, Витанинын наймае баһа самбарта дуудала. Би дахин үнөөхил тоогоо боложо ахилбэб, тингээд һүүлэй һүүлдэ баһа хорин найма гэжэ бэшэбэ.

Тэрэ гэнэһээ хойшо наймае хэншье дуудагүй һэн. Витанинынше дуудаагүй, хэншье. Жыдэмни наймае хургуулиһаа гаргахын талаар хэмжэ абаһабди гэжэ дуулаа ха. Хамаагүй гэжэ ханаа һэм, эрдэм номгүй хүн яһана аабал, Булта эрдэм номтой болохо гэжэ яаха юм. Эрдэм, номгүйһе зон хэрэгтэй ха юм. Гансал табан хоёрны» абаад. Леськэһээ эскиморо абажа адеггүйһи шаналалтай байгаа һэн. Тэрэ гэнэһээ хойшо Леськэһе хамараа һарнаһаад, һурхэй юуман ябадаг болоогшо...

— Байл даа, басаган,— гэжэ Эльза Аленкын хөөрөө талаба.— Вэше хүдэшини хаанаб?

Алена ханаһаа болонгор тойрожо хараба. Столово соо хэншье байбагүй. Тингээдэн газаашаа гүйтэ гараба. Тэнгариһээ шаражал байба.

— Хөөрөөндөө һогтоод, машинаһаа гэгэдэбэ ха юмни даа,— гэбэ Эльза.— Замай машина хүлээхэ болобошини даа.

— Хамаагүй, бэшэнэ хүсэһэн лэ байхаб. Иимэ тарая тушаалтын үедэ замай машина юу таһалдһа һэм, табан хоёрны абаһааа холо бэлэн байха,— гэжэ Алена бардамаар харюусаба.

Ж. ЗИМИН

Пенсионерэй амаралта

Амаржа ханаа амар Агаарта сэргэжэ ябанаш гэнэт. Жарана хүржэ, жаргалаа элэн Зөөлэн олбог дээрэ һуухадам обтонот. Бодо бөм амарна бээ даа — Бодол ханаам юрэдөө үгы.

Бодожо байһан гэрнүүдые харахада Барилгын ажалда «хабаадана» дары. Зөөжэ ашаагаа дууһахыень хүсэжэ Зүдхэжэ ядаһан ЗИС («түлхинэб»

Хүдэлмэри тээшэ эзэлүүдгүй эрмэлзэжэ, Холонгар нуруудни аймшагтай зохолно. Ажалтай үргэнхөө нүхэсэһэн наһамни Амаржа һүүдэртэ налайха аргатай аал? Ажалай дүлдэн шэрээлгэһэн зүрхэмни Аалиханаар Фуданаһым союулха эрхэтэй аал?

Жараш наһандаа амарха жаргахадаа Жабхаланта оронтоёо жасганаб хамтадаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зохиолшо Н. К. Доржа, В. В. Шкаев (Москва) болон бусад зүблөөнэй заһараллын үедэ хөөрлөдөжэ байһа. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

МОСКВА. США-гэй, СССР-эй хүнгэн атледүүдэй хоорондо гурбадхи заншалта мурьсөөн олобо. Зураг дээр: үндэрнэ харайлгаар илажа гаранан В. Брумель харайжа байна. Энэ спортсмен дурсагдагша мурьсөөндэ 2 метр 24 сантиметр харайжа, дэлхэйн шэнэ рекорд туйлаба. ТАСС-эй фотохронико.

Редакцида ерэнэ бэшгүүдхээ

Саашадаа бү мартыг

«Нохойгүй айл дүлин, нуга-нагуй нуур дүлин» гэжэ ара-дай сэсөн аман үгэ бин бэлэй. Тээд мүнөөмнай радиогүй айл байал дүлин гэхээр. Манай Дэрэнэй сомоной Хүшэгөөр, Намаа тосхонуудтал адли радиогүй тосхонууд бэшэтэй байгаагүй ёһотой. Тимэ тула гайхжа болхот, Тээд үнэн байдалаа бэшэнэбди. Эдэ тосхонуудай хэдэн арбаад ай-нууд үнэйн радиогүй, республика, Эхэ орон дотороо болжог байһан шэнэ һонинууде тэрэ дорын дуулаха аргагүй байдаг. Гадна Дэрэнэй дэмнай газетэ хэдэн хоноггоор гэгдэжэ хүрэдэг. Тинхэдэ эн-дэмнай соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри эхэ хула. Кинократина үнэйн харайжаа барил-шонхойбди. Шэнэ һонин асуу-далнуудаар лекци оройлоошье уншагданагүй.

Дэрэнэйхид Курумканай совхозой нэгэ отделение юм. Совхозойгоо центрээ 100 гар-кин километр хоно һуудал гэ-шэбди. Тимэ тула совхозой партокм, дирекци илангаа хо-лынгоо малшадта анхара-лаа табижа байгаа ха гэжэ наһагдана.

Ц. Будаев. Хүшэгөөр.

Галтай гал үгы хоёрой хоорондо

Хорин Хүртэй тосхон электрын галтай гэжэ тоолог-дог юм. Тээд гэрэлнь тон нула, тимэһээ керосиний лампа носоохо баатай болог-дог. Ушарын электростан-циһаа ишэ саг зуурын ута-һан татагдаһан, тэрэнэ хо-доо таһардаг, электромонтер-ше энде үгы.

Энлэхи модо бэлдхэлэй участогай начальник Я. Ал-дошин шэнэ утаһан татагда-х юм гэжэ хүи зонинэ найдуу-лаад, зохихо хэмжээ абана-гүй.

Д. Сидоров.

Хуушанайнгаа тааруугүй хараа бодол баримталһаар

ВАШИНГТОН, июлинь 19. (ТАСС). Германитай эбэй до-говор баталха, энээнэй үндэ-һөөр Баруун Берлин тухай асуудал гуримшуулаха асууда-лаар СССР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой Венэдэ уулзалга хэхэдэ США-гэй президент Кеннедидэ барюулан һануул-гын бэшэгтэ харюу болгон США-гэй правительствын Со-ветскэ правительствода эль-гээнэ нотын текст энде то-лилогдоо.

НАТО-до ородог оронууд бэшэ, харин «Советскэ Союз Германин асуудал амгалан ёһоор урагшатайгаар гурим-шуулаха хэрэгтэ наад уша-руула, эбэй договорой бата-лагдаагүйшье байхада эб най-рамдалай хэрэгтэ гай түбэг тохболдохогүй гээн хэбэртэй-гээр ното соо хэлэгдэнхэй.

Баруун Берлин тухай ното соо ингэжэ хэлэгдэнэ, США хадаа «Баруун Берлиндэхэ эрхээ, мүн энэ городе хам-гаалха байна. Амгалан ёһоной, сүлөөтэй эрхэ байдалда немец арадай нэгдүүлэгдээгүй сагта Гер-манин асуудал ёһотой най-наар шиндхэгдээгүй, мүн центральна Европодо амгалан тайбан байдал тогтоогодохогүй гээн һанал болодоо сааша-даашье баримталнаби гээд США-гэй правительство мэд-үүлэ. Тимэ болохоороо, Германитай эбэй договор бата-лха ябадалы Германине нэгдүүлгэтэй дулдыданги болгоно гэшэ. Баруун оронууд ГДР-ыэ залгижа, Баруун Германитай хамгалан нэгдүүлэхэ гээн һанал бодол баримталдаг юм.

Германине ингэжэ «нэгд-үүлэхэ» гол ёһондо, хамаатэй бүхэ талануудай аша тунала тааралдуулан Германин шиндхэгдээгүй асуудалуудыэ союзнигуудайнгаа зүбшөөл-тэйгөөр хаража үзэхөөр США бэлэн байна гэжэ ното соо элрхэйлэн мэдүүлэгдэнэ.

Советскэ правительствын һануулгын бэшэг тушаа США-гэй правительство НАТО-гэй талаар союзнигуудатаа зүб-шэл хэһэн байна гэжэ ното соо мэдээсэгдэнэ.

Суглан залушуулые эмхидхэхэ хэрэгтэ туһалха

СОФИ, июлинь 19. (ТАСС). Москвада болохоёо байһан залушуулай бүхэдэлхэйн суг-лаанда зориулагдажа, Болга-ринин нислэлдэ залушуулай, олонитын түлөөлэгшэдэй баяртай суглан үзсэгдэр бо-лобо. Болгаринин телеграфна агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор суглаанай үүрэг болон уха-шанар тухай залушуулай Димитровскэ коммунистескэ союзай ЦК-гэй секретарь С. Ганев элрхэл хээ. Гео-ргий Димитровий оройной залушуулай амгалан тайбанаар бүхэ дэлхэйн залушуулай хани барисаатайгаар, харил-саа холбоотойгоор ажаһууычэ хүсээнэ, Балканай арадудай үгээс ойлголсохын түлөө, Бал-

кание атомна болон ракетнэ зэбсэггүй амгалан тайбан нотог болгохын түлөө тэдэнэр эдбхитэйгээр тэмсэн гэжэ суглаанда хабаалагдашыё найдуулыхыё Болгаринин делегатуудта Софинин залу-шуулай зүгһөө элрхэлшэ захья үгөө.

Болгарин эб найрамдал хамгаалха национальна коми-тетэй түрүүлэгшэ Г. Налжа-ков, залушуулай түлөөлэг-шэд суглан дээрэ мүн лэ үгэ хэлэһэн байна.

Москвадахи залушуулай бүхэдэлхэйн суглаанай саг үр-гэлжын секретариата эльгээ-хэ телеграммын текстэе суг-лаанда хабаалагдаһан нэгэн һа-налтайгаар баталан абаа.

Советскэ делегата Вашингтондо ерэнэ

ВАШИНГТОН, июлинь 19. (ТАСС). Советскэ Союз С хоёрой хоорондо агаарай с зам харилсаа байгуулха хай хэлсээ хэһын тулада хайтскэ делегаци үсгэлэ «TV-114» самолёдоор Ваши-тондо ерэнэ. Агаарай граж-ска флотой талаар СССР Министруудэй Советэй гэдэхи главна управлен-начальник Е. Ф. Логинов ле-гацине толгойло.

ПОРП-гэй гэшүүд тоо олон болон

ВАРШАВА, июлинь 19. (ТАСС). Польшын худэл ршэнэй нэгдэмэл парти эхин организацинууд энэ лэй 6 һарын турша соо 127,4 хүнийе партиин гэшүүнэй кидидата абаа гэжэ Польш хэлбэлэй агентство мэдээсэ Бүхэ хубиллануудыё харда абалсабал энэ үе соо партиин гэшүүдэй тоо 114.863 нөөр олон болоо. Иунинь 1 най байдалаар партиин шүүд болон гэшүүндэ кан-дадуудай тоо (армидхэ партиин гэшүүдыё тоолонгөөр) 1.269.340 хүн болоо байна. 1960 оной декабри 31-нэй байдалтай сасуула партиин гэшүүдэй тоо 10 т хай процентээр олон болоо.

Урда үеһын шэнги хүд мэршэд, хамагай түрүүш мэрэгжэл эхэтэй худэлмэ-шэд партиин эзгэдэ орой Энэ жэлэй түрүүшын хахал партида абтагшадай 46 пр-центнь худэлмэришэд, 31 процентнь ухаан бодолой дэлмэрилэгшэд юм. (Тэдэ нилхэд олониниё инже-нертнигүүд болоно).

Энэ жэлэй түрүүшын хах-та 23.129 таряшан ПОРП абтаа. Энэ хадаа партида нөө жэлдэ абтагшадай процентнь болоно. 1960 о 23.895 таряшан партида а-таһан байгаа.

Болгариде мунгэнэй реформо болохонь

СОФИ, июлинь 19. (ТАСС). Мунгэнэй сэн хубилгажа, му-шан мунгэ шэнээр хэлгэхэ хай Болгаринин Коммунистескэ партиин Центральна Комитет, Болгарин Арад Республикын Министрууд Совет тогтоол гаргаа гэжэ Болгаринин телеграфна агентство мэдээсэнэ.

Тус тогтоолой ёһоор 19 оной январин 1-һээ хууш мунгэн шэнэ мунгөөр һэлд-дэхэ байна. Хуушанай 10 хэриг шэнэ мунгэнэй 1 тур-ригтэй тэн байха юм. Энэнь тааралдуулагдан, худэлмэ-шэд болон алба хаагшай са-лин хүлэһэн, пенсн, кас-нуудтахи нөөсэлгэнүүд, зо-ноной бусад олзо дол-кюумын үнэ сэн болон бүхэ шэнээр тоологдохо байна.

1962 оной январин 1-һэ шэнэ тухэлэй мунгэн гар-даха.

Мунгэнэй сэнгэй хубилдахада хүн зон, мун гурямаршыё гарза хохилодоо хогуй гэжэ тогтоол соо тэдгэлгдэнхэй.

Алжиртахи байдал

ПАРИЖ, июлинь 19. (ТАСС). Алжиртай городта хэтэрмэ колонизатор аялгаа хюлалгаа үргэлж-лүүлһэр. Газетэнүүдэй дээсэлэнэй ёһоор үлүшын цасай турша соо Алжир родто 12 бомбо, Оранж бомбо, Бонда 4 бомбо тэрэ. Тэйэрэлгэһээ уламжа-горьтой гарза хохилол тох-доо, гурбан хүн шархатаа.

Колониалистнуудай «ни-зэбсэгтэ организаци» гэ имэ һүйдхэлнүүдыё хэнэ жэ хэлбэл тоолоно. Фран Алжир хоёрой хооронд хэлсэлэнэй дахад эхилхы даханур Алжиртай нутаг-нинэ айлгаха гэжэ энэ ор-низацинхид оролдохо бай-

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЭ

Эрдэмтын нотаг үшөөтэйдэ

Бурят арадай түрүүшын эр-дэмтэ Доржи Банзаровой түрөөн нутаг, тэрэнэй нотагаархид айжабайдалайн хүгжэлтэ, арадай гэгээрэл болбосорол, залуу эдб-хитэнэй хайхан үүсхэл тухай хүндэтэ уншагшадта дуулгаха дуран хүрэнэ.

рагдадаг наа, мүнөө энде Доржи Банзаровой нэрэмжэтэ дэлгэр байн колхоз тогтохой. Тус кол-хоз 33 мянган хонтой, 2700 эбэртэ малтай, жэлэйн олзо до-ход үнгэрэгшэ жэлдэ 8 миллион тухай болоо һэн. Колхознигууд болбосон байдалтай болонхой: айл бүридэ зайн гал бин, радиоприем-ник хүдэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ 200 шэнэ гэрнүүдыё колхозни-гууд барья. Тус колхоздо эмнэл-гын 2 пункт, нарайлагин гар, 4 магазин, 2 бани, 2 клуб, библи-отека гэхэ мэтэ бин. Мун сад, ясли баригдажа байнхэй. Эхин, мүн найман жэлэй хургуули үнэйнэй тогтохой.

Һургуулие ажабайдалтай няг-та холбоотой болхо тухай хуу-лин гарахада, үшөөтэйхин тон халуунаар утгажа абалан юм. Тингээд өөһэдүйнүү хусөөр хур-гуули бариха гэжэ шийдэ һэн. 1959 ондо найман жэлэй хур-гуули бариха эхилһэн юм. Мүнөө тэрэнэ сентябрийн нэгэнһээ үргэн үүдэ нэжэе, үхүүдүе абахаар балан болоо. Тус хургуу-ли тухай хэлэхэдэ: 320 хүнай

хууритай, уһаар дулаасуулагда-даг, спортзалтай, классуудһаа гадна уншалгын, пионерүүдэй, багшанарай табагуудтай. Мүн физикын, биологийн, химийн ка-бинетүүд бин. Иимэ хургуули тухай Доржи Банзаровой үедэ үшөөтэйхин зүдэндэшыё оруу-лаагүй байһан ёһотой.

ҺУРАЛСАЛ—АМАЛ ХҮДЭЛМЭРИ Һүүлэй үедэ хургуулин һу-рагшад гансал номоо үзөөд бай-хаяа болижо, харин хургуулидаа, колхоздоо туһалдаг, худэлдэг бо-лоо. Үнгэрһэн жэлдэ тэлжэр 6,5 га газарта огородой эдэ ур-гуулжа, баян ургаса абаа һэн. Сахьень хэлэхэдэ үшөөтэйхинд огородой хайн ургаса ургуулаха шаддагагүй һэн. Үхбүүдэй ур-гуулан ургаса гүрүндэ тушаа-хулан 52 мянган тухаряг (хуу-шан мунгөөр) болоо юм. Һургагшд днэвийн дээрэ ургасын гараса тухай үдэр бүри томдолог бай-гаа. Тэдэнэр хэды хонтог калус-та, помидор, морковь, мун үгэ-са, харгаабха урганаб гэжэ мэд-эхэ болоо.

Б. Батсөө.

ПАЙВАЛ ҮНӨӨГӨӨ АБАБА

Нэдондо зунай һүүл багаар һэн. Ууган ху-бүүндэ хонидо харуу-лаад, үбһэ хуралсажа, сомогой орой норуулалсажа байх-аад һүүхирээн дуудлаба. Мун боло-бо гэжэ хараашаладам, хубүүмни мороробо һабахар һабахар гуйлган еража ябахада: «шоны, шоны» гэхэдэнь, энэ нэгэ ушар болоо гээд, сомоо дээрһэнэ түргэн һолжоржо буубоб. Молондо үлгөөтэй байһан буугаа турган абахатайн сасуу Доржо хубүүн еража: «олон шонид еража, хоёр хонинемнай бараад баруулажа гуйдаба» — габэ. Морёо унаад гуйлгэбоб. Набтар гүбөө дээрэ гарахадан юншынэ үгы. Саашаа үндэр гүбөө таша гуйлгэбоб. Гүбөө өөдэ морёо хүтэлэн ябагаар дабажа гараад, һамээсээрэ харабаб. Дур-бан шоны мунсагаржэ абана. Нэгэ томо бөтөйнэй дахуулжа, нэгэ заа-ханшаг шонын хонинемни шөхөдөн зуугаад, хүтэлэн аалиханаар гуйл-дэнэ.

лбошоо һэн гэжэ Пахалуун Пайвал хониншон хөөрөөгөө дүүрбэб. Амагалта: дээрэ дурдагдаһан шонид мундэ хоёр булал болжог ябааб гэхэдэ, нэгэ булын долоон гүлгэд азарга үлэгшэн хоёроо дахажа мал бариха хургуулида һуража абаа бшуу. Нэгэ булалтын азарга шонын яабан аад, хүсэтэй бөөдэ найдажа, хониншоные буутай гэжэ мэдээгүй, үшөө халдаха һанаатай ябатараа алуулаха ха юм. Үлэгшэн шонын алуулаагүй ябанаһанын харатай. Хара хуланайнгоёо бушхиса халуудан, жараад тойрон наһатэй Пахалуун Пайвал обогтой колхозой хониншон энэ үдэртэйгөө ушарыё асууһан хүндэ дабтан дабан долоо найма дахин хэлэбэ.

буугаа нүхэн тэһэ залаад, бөлөн байһан. Доржог урта олодоо нүхэ уруун хуларба. Юншынэ үгы хөбөр-тэй. Абаа шөлөөгүй. — Уй, андһа мума бин! Ургыем худэлгэнэл, Ехэ шонын үгы юм аа гү? — Барил даа энээнине гэжэ ху-бүүндэ буугаа үгөөд, өөрөө худжа үзэбоб. Эхэнэ үгы. Бин болбол ур-гынын үзүүр хазаха һэн. Тингэбэ-шыё, анхутрингаа ехэ хутага ба-рһад нүхэ руун оробоб. Бүһэдэе хур-сэр ороод саашаа багтааар бөлбэ. Гараа харбайгаа, шөнжэлжэ бай-һаар нэгэ юмэ барис саасугаа та-тажа гаргабаб. Нүдөө хараагүй шонын гүлгэн байба. Үшөө бэдэрбэб. Гарни нэгэ заа охордоод лэ байна. Нүхэнь бага зэргэ уузгай болхохо хурза лемоор малтабабди. Найнаар малтагдаха юмэ бэшэ. Харанхы шөлөөр соо аад, газарын хайн гэд-дээгүй, хуу шабартаа таһа барюу-лажа хүрэхэһэн томо шулуун молондой үндэһэн. Үшөөнэй гохотой бургаа-һар үшөө табан гүлгэ торгожо абаабди. Энш зургаан гүлгэтэй зуу-даг зольбод байбал гэжэ тамхилжа һуутарни, нүхан сооһоо һулаханнар гинганаһан абаан гараба. Худара хурдһаар тэрэнээ олжог абаабди. Хундэ гинганаа юм? Гансаараа үлөөд үйдаа юм гү? Али даараа юм гү? Бу мадэ.

Эхэ шонидын ераха бэшэ гү гэ-жэ наранай һанжаа худэлгэн бо-лоно. Юншынэ үгы. Манине үни ажаглаһан шонид нүхэндэ ойро ера-гүй. Ганса нэгэ харганаа соо бур-гаһанай худэлһэн шэнги болоо һэн. Долон гүлгээ доргогорхон рюк-зак соогоо хэд үмжэ шөбөр соо-һоон гарабабди. Зай, хубүүдээ, ба-ригдаһан шонид адуу малда гайтай юм гэдэгшэ бөлэй. Эдэ гүлгэдэй аха эсэгнь торгоһон хүн хайн байһан. Заабол эхэнэ энэ тойронгоо байһан лэ байха — гэжэ хубүүндэ хэлэбоб.

Харатъялмай! Арһанын энэ. Саа-да хайрсак сооһин гүлгэдэнь хөбө-тэ гэдэ Пахалуун Пайвал хөөрөөгөө таһадуулаба. Хөдөдө даруухан дуу-гай Пахалуун Пайвал энэ хэды зүр-гөө худэлд гэнэн, нэгэ хөөрүүшөө, халаһанһаа тамжа гаргажа таһаха гээд, зуруулаа носооходо гарныё эхэ һалаганаһай юм харганаа.

— Нэдондо үбһэ сомолсожо бай-гаад, хартайгаар нэгэ хонёо эдэ үх-нэдтэ алданан юмбэ. Мүнөө одоо-шыё үшөөгөө абааб. Барим агуушад шонын хубүүдэнь нүхэнһөөн абаад, ехэ шонидын орхидог юм. Тэрэ буруу. Яабашыё манай колхоз, совхозой адуу малай дайсанине үгы хэһын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй.

Үнгэрэгшэ намар манай энде ер-һэн лектор шонид гээшэ ехэ махана амитан, нэгэ эдхэдэе 20—25 ки-лограмм мяха эдждэг юм. Манай адуу мал, ан гүрөөһа, шубуу шонхор ехэ хороодог. Нэгэ шоны жэл соо хоёр мянган тухарягта хүртэр гүрэнэ гарза хэдэг юм гэжэ хэлэе һэн. Энэ зүб.

Моричин садһаан дээрһэнэ хэды һулаар гуйбшыё, ашаатай шонидой ойртохо ерэхэдэ, морнёо татад гээд нэгэ заа болгоомжотойгоор буудабоб. Шоны хонин хоёр монсогойролдон унашаба. Хуражэ ошодоом шарх-таһан тэрэ азарга шоны уусаа яа-байса шэрэн урдаһаан даб гэнэ. Хөөр-хан хонёо харахадан татаг татаг гээд амжа табйба. Сухалай эхэдэ эмзэл дээрһэнэ һуржэ буугаад, шоны тэһэ гүйжэ ошоод, буугайнгаа хүр-зөөр толгой уруун хаба мадан шам-байр шангаар сохиобоб. Шонышыё үх-ба, буушыншыё хоёр болотороо хуха бүүшынэ.

Энэ үгөө артыһан бодоходом һу-ниндөө хирмаг саһан унаһан байба. Турган морёо бариха, ууган хубуу-гэ хурза сол бариха хойноһоом ошоорой, дүүгээ һэржэжэ хонидо ха-рара гэрэй гээд, буугаа үргэлдөөд морёо гуйлгэбоб. Хара Харгантым буртаг соо оронон мур үзэгдэба, гараһан мур олдобогүй. За, даа! — гэжэ мурын муһан оробоб. Энэ үедэ Доржимнишыё ераба. Морёо та-бляд, малай ябашагүй, хэрэггүй хү-нэй оршоогүй буртаг бургааһа уруу шурган оробобди. Арбаад жэлэй саа-да тээ улаан шорой улаара татажа унаһан улаан шөнөөндө хуржэ ябатараа хойноһоомнай унхидан үнэршэжэ ерһэн Тайга нохойнай урдаханарай шөнжэлжэ абаһанаа гэнтэ габингаа, һүүлээ хабанад гээд, манса эржэжэ хараад, аман соогоо гинганаһан байшаба. Бидшыё болгоом-жотойгоор, зэһэд гэжэ унангида дуталан ошободи. Унангин узуур доогуур шагажа байтараа нүхэ оло-боди. Тайгамнай габинһан зандаа аалиханаар хүрхирхэд байха. Бинь

— Рюкзакгаа урбуулаад, эдөнээ досоонь хэ. Һалхин баруун тээдөө үлээнэ. Рюкзакгаа аалиханаар шэрээд энэ харгингаа дундуур зүүлэ. Бишин тохдуулаха һуһууб. Хухүүли үлэг-шан хубүүдээ бэдэрхэл байха. Хур-зээ шанта бараад зэһэд гэжэ яба-рай.

— Эхэнэ еража намдшин хал-дахагүй гү? — Угы ааб даа. Ши нэгэ хэмээр гэшхэлһээр гэртээ ошоорой. Доржог шонынгоо хубүүдыё шэрһээр, ха-раашалһаар зүүлэбэ.

Нэгэ заа хажуу тэһээ гаржа хор-гуу газарта орожо, буугаа бараад

Бидэ урда сагта харанхы байха-да шоныё «шоны» гэжэ хэлэхээ айдга байлабди. «Бурханай нохой», «ута һүүлтэ», «гонзогор һүүлтэ», «хэарын нохой», «Гэндэн Жамса», «Гэндэн Убаша» гэхэ мэтээр айл аймаг бүри ондо ондоогоор нэрлэдэг байгаа бшуу. Урда сагта баяд насл-то, банди ламанарта мулжүүлһа-най багадаад, үшөө арһатан шонид адуу малаа эдүлжэ байһан той-могууд байгаа хамди. Буруу гэжэ һанаа гүт? Буруу бэшэ. Зүб! — гэ-жэ дүүрбэб.

Дольн МАДАСОН.

Фашисткэ үймөөшэдтэ, ита-ло-германскэ эзмэгшэдтэ эсэргүүсэн Испаниин арадай националь-революциондо дай хэжэ эхилһээр (1936) июлинь 18-да 25 жэл гүйсэбэ. Зураг дээрэ: республиканска сэрэгүүдэй сэргэлдэ «Мадридэй фронт» дээрэ үймөөшэдыё доб-толжо байна. ТАСС-эй фотохронико.